

Bygges ut på «feil» sted

Finansavisen, side 34 –24. feb.

ARE HARAM are.haram@finansavisen.no MAKRO: Skal man bygge vindkraft der det blåser mest? Ikke nødvendigvis.

Kostnadene for kraftoverføringen gjør at mer burde bygges nærmere kundene.

Det mangler ikke på værutsatte steder langs Norskekysten. Og det mangler heller ikke på søknader og mer løse prosjekter om vindkraftutbygging.

Trolig havner for mye i Nord-Norge og for lite på Nordvest-landet, ifølge en fersk studie.

Når en utbygger får konsesjon, må utbyggeren selv bære kostnadene for å bygge nødvendige kraftlinjer til nærmeste eksisterende kraftledningsnett. Derfra og helt frem til kundene er det andre, «fellesskapet», som har ansvaret for at kapasiteten er nødvendig. Det gjør at utbyggere ikke har merkostnadene som følger av at kraften produseres langt unna markedet med i kalkylene. I stedet legger de anleggene der det blåser mest, og følgelig deres privatøkonomiske avkastning er best.

5–6 prosent dyrere

Om man faktisk tar hensyn til distribusjonskostnadene helt fra produsent til sluttbruker, ville mer av kraftproduksjonen blitt lagt nær markedet.

I en studie anslår Cathrine Hagem (SSB), Henrik Bjørnebye (Frischsenteret) og Arne Lind (Institutt for Energiteknikk) at den totale kostnaden ved å øke vindkraftproduksjonen med 5 TWh (terrawatttimer eller milliarder kilowattimer) kan bli 5–6 prosent høyere, om man lar utbyggenes lønnsomhet avgjøre lokaliseringen, sammenlignet med en løsning hvor man også tar hensyn til kostnadene for å bygge ut distribusjonsnettet for kraften.

– Utbygging basert på kraftprodusentenes profitt, uten hensyn til distribusjonskostnadene, vil etter våre modellberegninger gi 50–55 prosent høyere investeringsbehov i strømmettet, sier Hagem.

– Utbyggere vil ta mer hensyn til gode vindforhold fremfor de nødvendige nettinvesteringene.

Hun understreker at de gode vindforholdene der utbyggerne privatøkonomisk ville lagt produksjonen nesten oppveier merkostnadene knyttet til distribusjon av kraften, men ikke fullt ut.

Velger ikke de beste

I dagens system behandles søknader om vindkraftutbygger løpende.

– Myndighetene setter ikke prosjekter opp mot hverandre, men gir «ja» eller «nei» basert på om prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt, når man ser bort fra subsidiene som uansett går til vindkraftproduksjon gjennom de grønne sertifikatene, sier Hagem.

– Systemet sikrer ikke at det er de samfunnsøkonomisk beste prosjektene som får tillatelse.

Forskerne har tatt for seg alle søknader og rangert dem etter samfunnsøkonomisk lønnsomhet, og målt resultatet mot en situasjon hvor de ble rangert etter utbyggers lønnsomhet.

– Den privatøkonomiske løsningen vil der gi 5–6 prosent høyere kostnader totalt sett og 50–55 prosent høyere nettinvesteringer. Den totale kostnaden for å nå et mål om 5 TWh ny vindkraft blir høyere enn nødvendig.

Stans i Nord-Norge

Om man i stedet valgte en samfunnsøkonomisk optimal løsning, ville det gitt en betydelig økt vindkraftutbygging på Nordvest-landet, som er nettoimportør av kraft. Her ville en privatøkonomisk basert utbygging gitt 1,7 TWh. I det samfunnsøkonomiske optimum øker dette til 2,4 TWh.

Også på Sørvest-landet ville det være optimalt med litt større vindkraftutbygging, blant annet på grunn av nærhet til kraftkabler til andre markeder.

Utbyggingen i Nord-Norge ville reduseres drastisk, fordi der er nødvendige nettinvesteringer til markedene de største.

Der en privatøkonomisk basert lokalisering ville gitt en utbygging på 0,8 TWh, tilsier modellberegningene i stedet en optimal utbygging på bare 0,1 TWh.

– Jeg er kjent med at NVE, på oppdrag fra OED, arbeider med å finne de mest egnede områder for vindkraft på land. Det vil være et bidrag til mer optimal lokalisering.

Forskerne peker selv på en annen mulighet for å nå et vindkraftmål til en lavere total samfunnskostnad:

– Det er ikke like bra for samfunnet uansett hvor vindmøllen plasseres. Derfor skisserer vi en løsning der en vindmølle som plasseres der systemkostnadene er lave får en høyere subsidie enn møller der systemkostnadene er høye. Det kan man for eksempel oppnå gjennom å differensiere incentivene som ligger i ordningen med grønne sertifikater.